

DELA VSKI SVETI RAZPRAVLJAJO O ZAKLJUČNIH RAČUNIH

Tovarna papirja „BEOGRAD“

Seja delavskega sveta tovarne papirja »Beograd«, na kateri so obravnavali zaključni račun za l. 1955, je potekala mirno — tako je videti iz zapisnika —, tako mirno, da bi lahko dobili vtis, da v podjetju ni bilo kdo ve kakšnih problemov. Toda iz poročila o poslovanju kakor tudi iz bilance je videti, da so bili tudi tukaj problemi, o katerih bi bilo treba obširneje govoriti.

Kaj vidimo iz poročila o poslovanju

Poslovno poročilo tovarne papirja »Beograd« je bilo sestavljeno po posameznih sektorjih, — kot poročilo tehničnega, komercialnega in finančnega poslovanja, pomočilo sekretariata itd.

V poročilu o tehničnem poslovanju je težiče položeno na več problemov.

Asortiment proizvodov je določala razpoložljiva surovina, zaradi česar je podjetje moralo v večjih količinah proizvajati tiste proizvode, pri katerih je imelo izgubo.

Kot glavni problem so v tem delu poročila omenjeni pogosti zastoji pri proizvodnih strojih, zlasti zaradi pomanjkanja elektr. toka, na katere odpade skoraj tretjina vseh zastojev.

Zastoj v delu strojev, asortima, ki so ga diktirale razpoložljive surovine, in pomanjkanje potrebnih naprav za izkoriščanje odpadkov, — vse to poročilo omenja kot vzroke za nezadostno rentabilno poslovanje. Pri tem poudarja, da bi bil končni izid še slabši, če ne bi bili dosegli določenega prihranka v porabi materiala. Ti prihranki pa so nastopili zaradi uporabe manj vrednih materialov, — čeprav je bilo tudi nekoliko takih primerov, pri katerih so zaradi pomanjkanja cenenejšega materiala uporabljali dražjega, kar je podražilo nekatere proizvode.

Prihranki delovne sile prav tako niso bili rezultat večje proizvodnosti dela, temveč odpuščanja določenih proizvodnih faz, kar je poslabšalo kakovost proizvodov. To zadnje pa ni vplivalo na naše tržišče, ker je papirja pač primanjkovalo.

V poročilu o komercialnem poslovanju omenjajo nekatere težave v zvezi z nabavo surovin, zaradi česar je bilo podjetje pristljeno spreminiti svoj po planu določen asortiment. Zaradi tega je moralo podjetje proizvajati mnogo več nerentabilnih proizvodov v škodo rentabilnih izdelkov, kar je zmanjšalo tudi dobiček v primerjavi s planiranim.

O tem prinaša številčne podatke poročilo o finančnem poslovanju. Medtem ko so dosegli 115,6 odstotka planiranega bruto-produnkta, znaša dobiček komaj 78,5 planiranega dobička. Skoraj 40 odstotkov dobička, ki so ga zaslužili pri rentabilnih proizvodih, je moralo pokriti izgube pri nerentabilnih izdelkih.

Kar zadeva inkasiranja dolgov za izročeno blago pri kupcih, beremo v poročilu, da ni bilo nikakršnih težav. Videti pa je, da težav ni bilo pač zato, ker podjetju sploh ni primanjkovalo kreditov za obratna sredstva. Sicer bi bilo težko pojasniti dejstvo, da je saldo dolgov kupcev konec leta 1955 več kakor štirikrat večji od salda dolgov konec leta 1954, medtem ko so se v tem času obveznosti do dobaviteljev zmanjšale na komaj 13 odst. Vse dolgeve so kupci sicer poravnali pred odobritvijo zaključnega računa, vendar so nekatera podjetja to storila v takšnih rokih, ki so daljši od tistih, ki jih določa Narodna banka, ko podpisuje pogodbo o kreditih. V poročilu ta pojav opravičujejo naslednje besede: »Čeprav so bančni predpisi togi, mi kot podjetje ne smemo biti takšni ker moramo misliti tudi na jutrišnji dan, ko bo trg nemara zasičen

s papirjem in ko bomo morda težko našli kupca.«

Mlačna razprava na seji delavskega sveta

Predvsem moramo ugotoviti, da seja delavskega sveta, ki je bila namenjena obravnavi o zaključnem računu, ni bila posvečena samo tej točki, temveč da so na njej razpravljali tudi o drugih vprašanjih, kar je zmanjšalo zanimanje za samo razpravo o zaključnem računu.

Nemara je sam zapisnik pomanjkljiv, saj obsega samo 1 stran o razpravi o zaključnem računu, od česar je skoraj polovica posvečena poročilu, tako da o sami diskusiji in sklepih ni v zapisniku mnogo več kakor polovico strani.

Iz zapisnika o razpravi vidimo, da so na sestanku diskutirali o nadurnem delu. Izdatki za nadurno delo so namreč celih 10 odstotkov sklada za plače po tarifnem pravilniku. Razen tega so tudi govorili o specifikaciji uporabe finančnih sredstev, o štipendiranju in o razdelitvi dela dobička za plače.

Naše mnenje

Temeljna hiba poročila je v tem, da v njem ni primerjalnih podatkov o preteklih letih. Vsekakor bi bilo zanimivo videti, kako so v preteklih letih dosegali dobiček pri posameznih proizvodih v primerjavi s tekočim letom.

Brez dvoma bi bili koristni tudi primerjalni podatki o proizvodnosti dela, o kakovosti, režiji itd. Nekateri teh podatkov so sicer v pojasnilu znižanja lastne cene; ti podatki so nuhi po posebnih predpisih (to znižanje pa je komisija za pregled zaključnih računov zavrnila kot napačno izračunano).

Medtem ko poročilo o tehničnem poslovanju trdi, da

Tovarna papirja »Beograd«

je bil prihranek dosežen v škodo kakovosti, ker zaradi deficitarnosti papirja ni bilo težav na trgu, pa komercialni del poročila pravi, da mora biti pri izterjevanju dolgov kupcev podjetje obzirno, da bi jutri, ko bo na trgu morda dovolj blaga, lahko obdržal odjemalce. Tu je očitno, da tehnični in komercialni sektor nista imela iste metode razlage, čeprav sta imela dejansko isto metodo poslovanja. Znano je namreč poslovno pravilo, da se slaba kakovost laže plasira pod ugodnejšimi plačilnimi pogoji. Ni videti iz zapisnika o razpravi, da bi na sestanku govorili o tem pojavu.

Poudarjanje uspehov, ki so jih dosegli v letu 1955, moti omenjena dejstva.

Poročila, o katerih niso mnogo govorili

Poročilo centralne komisije o investicijah, v katerih so podatki o rezultatih popisa, so na seji delavskega sveta sprejeli in odobrili brez razprave. Res je sicer, da ugotovljen; presežki in primanjkljaji surovin in materiala niso preveliki v primerjavi z vsem prometom, toda po našem mnenju bi bilo vendarle treba sprejeti določene sklepe, da bi v prihodnje odpravili nekatere vzroke, ki jih je centralna komisija omenila v poročilu in ki so privedli do nepotrebnih razlik.

V poročilu o delovni sili so poudarili problem pogostih bolezenskih dopustov. Poročilo

pravi, da je odstotek obolenj v podjetju približno 30%/a. Med vzroke šteje poročilo zelo pogoste nesreče, ki, kot pravi poročilo, nastopajo po večini po krivdi delavstva. Tudi o tem pojavu delavski svet ni razpravljaval, dasiravno bi bilo treba posvetiti ustrezno pozornost prav temu vprašanju in sprejeti določene sklepe.

Poročilo poudarja, da so nesreče nastajale predvsem v strojnem oddelku. Iz poročila sicer ni razvidno, za kakšne nezgode gre; je pa verjetno, da gre predvsem za poškodbe rok, kot je sicer sploh znano iz statističnih podatkov, da so namreč poškodbe rok na prvem mestu. To v precejšnji meri lahko odpravimo, če pri določenih delih ali pri določenih strojih obvezno nosijo usnjene rokavice. Obveznost rokavic pri delu pri določenih delih lahko določa poseben pravilnik podjetja v sporazumu s sanitarnimi organi. Kršitev predpisov o rokavicah ima v primeru poškodbe lahko za posledico izgubo pravice do nadomestila na podlagi zdravstvenega zavarovanja. V celi vrsti jugoslovanskih podjetij so taki pravilniki, ki razen tega vsebujejo še več drugih določb zaradi zaščite pred poškodbami in nesrečami.

Čeprav je bilo poročilo o zaključnem računu papirne tovarne »Beograd« pomanjkljivo glede nekaterih delov, je vendarle nudilo kopico materiala za razpravo ob obravnavi. Delavski svet tega podjetja pa je to pot zamudil priložnost, da to stori. Božidar Race

Tek. št.	LR Okraj	Absolutni podatki				Razpored okrajev po velikosti			
		Občin	Naselj	Ozemlje v km ²	Prebivalstvo v tisočih	Število občin	Število naselj	Velikost ozemlja	Število prebivalstva
83. Brčko		15	227	2.427	250	36-43	51	46	10
84. Derventa		7	156	1.608	131	94-100	71	77	60
85. Doboj		13	235	2.694	209	54-57	49	35	26
86. Goražde		12	889	3.460	139	58-63	3	19	54
87. Jajce		8	385	2.742	127	87-93	19	32	61
8 ^o Livno		8	243	4.573	197	87-93	47-48	5	79
89. Mostar		15	555	6.565	280	36-43	9	1	5
90. Prijedor		17	322	3.655	220	24-32	31	14	21
91. Sarajevo		10	998	4.789	319	18	2	4	4
92. Trebinje		7	333	2.839	61	94-100	29	30	103
93. Tuzla		17	494	3.122	245	24-32	16	24	15
94. Zenica		11	480	2.644	201	64-69	13	37	28
95. Zvornik		11	329	2.241	125	64-69	29	56	64
MAKEDONIJA		86	1.751	25.713	1.305				
96. Bitolj		13	295	4.353	223	54-57	40	7	20
97. Kumanovo		9	194	2.330	141	76-86	59	52	52
98. Ohrid		15	318	4.234	183	36-43	32	8	33
99. Skoplje		9	148	2.011	214	76-86	76	61-62	24
100. Štip		18	394	5.908	248	20-23	20-21	2	11
101. Tetovo		8	182	2.417	159	87-93	65	48	46
102. Titov Veles		14	230	4.469	137	44-53	50	6	55
ČRNA GORA		36	1.277	13.812	420				
103. Cetinje		10	339	2.355	162	70-75	26	51	81
104. Ivanograd		9	259	3.342	120	76-86	45	21	67
105. Nikšić		6	190	3.685	63	101-6	62	13	101
106. Plevlja		4	187	1.886	48	101-107	64	66	106
107. Titograd		7	302	2.544	86	94-100	38	43	89